

[0056]

BALKEN BREKKE.

In "*Ien Frysk Rymke op dy Forjyerdey fin Gaertje Pôthôf*" zegt J. Althuysen in zijn *Friesche Rymlery* (1755), I, 21, waar hij vertelt, hoe zijn vriend, Japik Tiboel, gaarne roemt over de uitnemendheid van zijn vrouw, de bovengenoemde Gærtje Pôthôf. o.a.

'Der kin Japik soa fin *sprekke*,

Dat byney dy *Balken brekke*'.

Deze spreekwijze 'balken brekke' drukt uit, dat een vooraf of daarna genoemde actie in hevige mate plaats heeft. In overeenstemming hiermee vinden we in de *Sprekwirde fen Burmania* (1614) onder n° 456 (ed.

Brouwer-Sipma, s. 69): 'Hij *sprect balcken ijn twaa*' (varianten: *om twa en ontwa*). Voor 't Nederlands geeft J. Sartorius, *Adagiorum chiliades tres*, II, 6, 14: '*Tragicè loqui. Balcken aen twee* spreecken. Bulderen;' alsook II, 8, 17: '*Hy soude Balcken aen twee* leeren' (= zeer ijverig studeren); en Sam. Coster zegt in *Teeuwis de Boer*. vs. 972 van de advocaten: 'Se spreecken *balcken aen sticken*' [zie *Wdb. d. N. Taal*, II, 925]. P. C. Hooft heeft hiervan een aardige variant in een sonnet (ed. F.A. Stoett, I, 226), waarvan 't eerste kwatrijn luidt:

'Ghij minnaers, dien door brandt, het waatrend' ooghe ziet (=ziedt),
 Die steen in traenen weekt, die *balken bujght* met klaeghen
 En doet liefs wederzin den naem van wreetheit draeghen,
 Indien ghij dingt nae loon, wt liefd' en dient ghij niet'.

Een dergelijke uitdrukking is dus voorheen vrij algemeen in gebruik geweest, al zijn de bewijsplaatsen uit de literatuur niet talrijk.

Chr. Stapelkamp.